

DE RELATIE TUSSEN ARCHIEF EN ERFGOED

prof. dr. F. Scheelings

Het archiefwezen wordt traditioneel tot de erfgoedsector gerekend. Daar is veel voor te zeggen. Archieven kunnen bij valorisering rijkelijk putten uit de erfgoedideeën. De vele publicaties rond vrijwilligerswerking, depotwerking, samenwerking in de erfgoedsector enz. helpen archivariissen enorm bij hun dagelijkse werk. Toch is er binnen de archiefsector niet altijd zo veel animo voor het erfgoeddiscours. Waardoor komt dat?

Er zijn een aantal filosofische overwegingen. De archivalische sector gaat uit van kwaliteitsprincipes in archieven, zoals authenticiteit en integriteit van de bronnen. Dit ideeënkader lijkt meer bij de klassieke geschiedbeoefening te passen dan bij het eerder subjectieve kader van erfgoed. Archieven bevatten inhoudelijk immers ook veel getuigenissen van 'erfkwad', van pijnlijke en onrechtvaardige situaties die de zelfkant van de maatschappij tonen, iets wat niet past in het positieve discours van erfgoed.

Bovendien vertrekken de definities van archief en erfgoed vanuit een andere achtergrond. Archief wordt in eerste instantie gezien als procesgebonden informatie en krijgt door zijn secundaire waarde betekenis als erfgoed. Dit uit zich in andere verantwoordelijkheden op bestuursniveau (Ministerie van Bestuurszaken en Ministerie van Cultuur). Is die definitie van procesgebonden informatie ook niet van toepassing op erfgoed?

Een aantal problematieken lijken gelijk te lopen bij erfgoed en archieven. Selectie, ontsluiting, bewaring enz. zijn begrippen die op erfgoed en op archieven van toepassing zijn. Maar in welke mate is dat het geval? Tot waar gaat de gelijkenis en waar begint het verschil? Dit alles is van fundamenteel belang om beide sectoren dichter bij elkaar te brengen.

Een ander punt is de vraag in hoeverre de methodieken die het erfgoedbeleid propageert, rekening houden met de specialistische methodieken en technieken die de archivaliek in de laatste drie decennia ontwikkeld heeft. Indien dat niet het geval is, is het weinig waarschijnlijk dat de archiefsector in the long run het erfgoeddiscours zal aanvaarden, omdat het door de ontwikkeling van beproefde methodieken en technieken een kwaliteitsverhoging heeft kunnen doormaken, die ze lang heeft moeten bevechten en die ze, om geloofwaardig te zijn, niet kan opgeven.

Archiefbewaarplaatsen zijn ook niet per definitie volwaardige erfgoedinstellingen. Om volwaardige erfgoedinstellingen te worden moeten ze beantwoorden aan een kwaliteitskader, dat vaak nu nog niet aanwezig is. Welke investeringen zijn nodig? Voor welke archieven is dit bereikbaar?

Studies in deze onderzoekslijn kunnen bijvoorbeeld gaan over:

- theoretisch onderzoek van het archivalisch en het erfgoeddiscours
- perceptie van het erfgoeddiscours in archiefinstellingen (vergelijkend onderzoek)
- methodieken uit de erfgoedsector: van toepassing in archieven? (en vice-versa)
- collectievorming en selectie van erfgoed en archieven
- onderzoek naar investeringen nodig voor het behalen van een kwaliteitslabel